



# MONITOR JAPOŃSKI

**CZERWIEC 2016**

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną w Japonii, ze szczególnym naciskiem na działania tego kraju w regionie Europy Środkowej i w Unii Europejskiej.

Materiał opracował dr Marcin Socha – analityk Ośrodka Spraw Azjatyckich.

# MONITOR JAPOŃSKI

**CZERWIEC 2016**

## I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

**31 maja:** Kolejna próba raketowa Korei Północnej zakończona niepowodzeniem.

Pomimo kolejnych sankcji międzynarodowych oraz rezolucji ONZ potępiających północnokoreańskie próby jądrowe i balistyczne doszło do kolejnej, tym razem nieudanej próbie raketowej. Siły zbrojne Korei Południowej oraz obrona przeciwlotnicza Japonii pozostają w stanie podwyższonej gotowości. Wydarzenie to całkowicie zdyskredytowało komunikaty reżimu Kim Dzong Una dotyczące możliwości otwarcia rozmów pokojowych.

**4 czerwca:** Japonia i Korea Południowa zacieśniają współpracę w zakresie bezpieczeństwa.

Przywódcy w Tokio i Seulu podjęli decyzję o utworzeniu bezpośredniego połączenia pomiędzy ministerstwami obrony. Decyzja o utworzeniu gorącej linii jest wynikiem wzrostu zagrożenia związanego z próbami nuklearnymi i raketowymi przeprowadzonymi przez Koreę Północną. Pomimo tego, że władze Korei Południowej są niechętne pomysłowi podpisania paktu bezpieczeństwa z Japonią, w przyszłości ma dojść do zacieśnienia współpracy w zakresie wymiany informacji wojskowych z Tokio za pośrednictwem Stanów Zjednoczonych.

**4 czerwca:** Stany Zjednoczone znoszą ograniczenia dotyczące importu japońskiej technologii zbrojeniowej.

Władze w Waszyngtonie podjęły decyzję o poluzowaniu ograniczeń importowych dotyczących japońskich komponentów zbrojeniowych. Dzięki temu oświadczeniu japońskie firmy produkujące uzbrojenie będą mogły brać udział w przetargach realizowanych dla amerykańskiej armii. Porozumienie zapewnia japońskim firmom dostęp do największego rynku zbrojeniowego na świecie. Japonia jest pierwszym państwem azjatyckim, które znalazło się na amerykańskiej liście dostawców zbrojeniowych.

## WYNIKI BRYTYJSKIEGO REFERENDUM UDERZAJĄ W JAPOŃSKĄ GOSPODARKE

Najważniejsze wydarzenia minionego miesiąca są związane z silną reakcją azjatyckich rynków finansowych na wyniki brytyjskiego referendum. Jednym z największych poszkodowanych jest Japonia, która ucierpiała z powodu znacznego wzrostu kursu jena oraz spadku konkurencyjności japońskiego eksportu.

### **10 czerwca: Pierwszy wspólny projekt infrastrukturalny finansowany przez ABR i ABII.**

Azjatycki Bank Rozwoju oraz Azjatycki Bank Inwestycji Infrastrukturalnych wspólnie sfinansują budowę autostrady w Pakistanie. Podjęcie decyzji przez ABR o dofinansowaniu projektu ABII w kwocie 100 milionów dolarów jest pierwszym wspólnym projektem rozwojowym instytucji rywalizujących o uzyskanie przewagi na rynkach finansowych Azji Wschodniej. Projekt budowy 64. kilometrów autostrady w prowincji Pendżab, jest jedną ze strategicznych inwestycji w pakistańskim sektorze transportowym. Pomimo informacji dotyczących nowych perspektyw współpracy pomiędzy ABR i ABII w czerwcu w japońskich mediach pojawiło się wiele doniesień dotyczących zaniepokojenia związanego ze zwiększającą się przewagą ABII w regionie, która jest widoczna w szybkim wzroście liczby członków tej organizacji.

### **16 czerwca: Czwarte Zielone Forum Regionu Rzeki Mekong.**

W Bangkoku odbyło się współorganizowane przez rząd Japonii czwarte forum poświęcone współpracy ekologicznej Japonii z państwami Regionu Rzeki Mekong. W forum wzięli udział przedstawiciele Japonii, Tajlandii, Kambodży, Laosu, Birmy oraz Wietnamu. Wydarzenie to jest miejscem wymiany informacji dotyczącej współpracy ekologicznej i gospodarczej na wszystkich szczeblach. Świadczy o tym obecność przedstawicieli japońskiego ministerstwa spraw zagranicznych, japońskich organizacji wymianu kulturalnej JICA, władz lokalnych prefektury Fukuoka oraz przedstawicieli najważniejszych organizacji zajmujących się rozwojem współpracy w Regionie Rzeki Mekong. Forum jest kontynuacją współpracy w ramach inicjatywy "Dekada dla Zielonego Mekongu" zapoczątkowanej w roku 2010.

### **21 czerwca: Partia Liberalno-Demokratyczna zdecydowanym faworytem w nadchodzących wyborach do Izby Radców.**

Sondaże przedwyborcze wskazują na zdecydowaną przewagę Partii Liberalno-Demokratycznej przed nadchodzącymi wyborami do izby wyższej. Na PLD ma zamiar głosować prawie dwa razy więcej wyborców niż na opozycyjną Partię Demokratyczną. Zwiększenie poparcia dla rządu jest wynikiem decyzji o odłożeniu w czasie podwyższenia podatku VAT. Jeżeli partia premiera Shinzō Abe uzyska znaczną przewagę w wyborach zaplanowanych na 10 lipca, możliwe będzie wprowadzenie zapowiadanej rewizji artykułu 9. japońskiej konstytucji. Partie opozycyjne starają się zjednoczyć pod hasłem obrony pacyfistycznego wizerunku Japonii, lecz jak na razie nie przynosi to oczekiwanych rezultatów.

### **22 czerwca: Kontynuacja japońsko-rosyjskich rozmów na temat podpisania traktatu pokojowego.**

W czerwcu odbyła się kolejna runda rozmów wysokiego szczebla pomiędzy przedstawicielami Japonii i Rosji, których celem ma być podpisanie traktatu pokojowego po II Wojnie Światowej. Rozmowy mają być prowadzone zgodnie z polityką "no-

wego podejścia" uzgodnioną podczas majowej wizyty premiera Abe w Soczi. Jednym z elementów dialogu ma być rozwinięcie współpracy gospodarczej oraz zwiększenie japońskich inwestycji na Syberii. Jak już informowaliśmy we wcześniejszych wydaniach monitora, jednym z celów japońskiej dyplomacji jest otwarcie rozmów na temat spornych terytoriów północnych. Niestety przedstawiciele Rosji robią wszystko aby oddzielić kwestię spornych wysp od rozmów na temat podpisania traktatu pokojowego. Rozmowy stanowią przygotowanie do wizyty Władimira Putina w Japonii, która ma się odbyć w tym roku.

#### **24 czerwca: Brexit uderza w japońską gospodarkę.**

Wyniki referendum w Wielkiej Brytanii szczególnie mocno uderzyły w kondycję japońskiej gospodarki. Jednym z natychmiastowych efektów ogłoszenia wyników był spadek kursu funta brytyjskiego oraz znaczny wzrost wartości jena. Jest to kolejny cios w działania japońskiego rządu zmierzające do osłabienia kursu waluty, przerwania długotrwałej deflacji oraz pobudzenia japońskiego eksportu. Notowania japońskiej giełdy spadły o 8%. Japońskie ministerstwo finansów rozważa interwencję na rynku walutowym jeżeli kurs jena ulegnie nadmiernemu wzmocnieniu. Nastroje japońskich eksporterów pozostają jednak sceptyczne, ponieważ wcześniejsze działania instytucji finansowych nakierowane na osłabienie waluty nie przyniosły oczekiwanych rezultatów.

#### **28-29 czerwca: Reakcja japońskiego ministerstwa spraw zagranicznych na wyniki brytyjskiego referendum.**

O tym jak duże znaczenie japoński rząd przywiązuje do wyników referendum w Wielkiej Brytanii może świadczyć szereg zdecydowanych działań prowadzonych przez japońskie MSZ. Jednym z głównych celów ministra spraw zagranicznych Fumio Kishidy jest ochrona interesów japońskich firm działających na terytorium Wlk. Brytanii i UE. Wiceminister spraw zagranicznych Shinsuke Sugiyama udał się z wizytą do Londynu i Brukseli, w celu dokonania oceny potencjalnych skutków Brexitu dla japońskich przedsiębiorców. Podjęto również działania mające na celu koordynację działań z przedstawicielami Stanów Zjednoczonych. W japońskiej ambasadzie w Londynie zorganizowano szereg spotkań z przedstawicielami japońskiego biznesu oraz specjalistami ds. gospodarki brytyjskiej i unijnej. Podczas rozmowy telefonicznej z wysokim przedstawicielem Unii ds. zagranicznych i polityki bezpieczeństwa Federicą Mogherini minister Kishida zapewnił, że japoński rząd ma nadzieję na sfinalizowanie rozmów dotyczących współpracy gospodarczej w tym roku. Minister odbył również rozmowę z brytyjskim sekretarzem spraw zagranicznych Filipem Hammondem, podczas której poprosił o zapewnienie wsparcia dla japońskich przedsiębiorców działających na terytorium Wielkiej Brytanii. Decyzja o opuszczeniu Unii może mieć szczególne znaczenie dla obecności Japonii w Europie. Wielka Brytania była dotychczas głównym centrum japońskiej aktywności gospodarczej w UE.

## **II. JAPONIA I EUROPA ŚRODKOWO-WSCHODNIA**

### **15 czerwca: Japonia najbardziej zaufanym partnerem azjatyckim w Europie i Polsce.**

Wyniki ankiety przeprowadzonej w największych państwach Unii Europejskiej na zlecenie japońskiego ministerstwa spraw zagranicznych wskazują, że Japonia jest najbardziej zaufanym partnerem ze wszystkich gospodarek azjatyckich. 80% respondentów z Polski, Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii i Hiszpanii stwierdziło, że stosunki ich kraju z Japonią są przyjacielskie. 77% ankietowanych odpowiedziało, że Japonia jest odpowiedzialnym partnerem. Japonia zajmuje piąte miejsce wśród członków grupy G20 pod względem znaczenia relacji gospodarczych. 50% uczestników ankiety odpowiedziało, że Unia Europejska powinna silniej zaangażować się w rozwiązanie konfliktu na Morzach Wschodnio i Południowochińskim. 83% ankietowanych popiera pacyfistyczną drogę rozwoju jaką Japonia obrała po zakończeniu II Wojny Światowej.

### **16 czerwca: Seminarium technologiczne Japonia-V4: wykorzystanie nanomateriałów w przemyśle.**

W ambasadzie Republiki Czeskiej w Tokio odbyło się wspólne seminarium technologiczne, które otworzyła japońska wiceminister edukacji, kultury, sportu, nauki i technologii Mayuko Toyota. Seminarium zostało przygotowane we współpracy placówek dyplomatycznych państw Grupy Wyszehradzkiej, Agencji CzechInvest oraz Agencji ds. Nauki i Technologii Japonii. Podczas seminarium przedstawiciele japońskiego biznesu oraz japońskich jednostek badawczych mogli zapoznać się z wynikami badań w dziedzinie nanomateriałów prowadzonych w państwach V4. Ambasada Republiki Czech zorganizowała już kilka spotkań networkingowych dla japońskich przedsiębiorców zainteresowanych komercjalizacją badań w zakresie nanotechnologii.

### **18 czerwca: Inwestorzy z Austrii, Węgier, Indii i Japonii zainteresowani udziałami w ukraińskich firmach energetycznych.**

Zdaniem przewodniczącego Funduszu Własności Państwowej Ukrainy inwestorzy z wyżej wymienionych krajów wykazali zainteresowanie wykupem części japońskich firm wchodzących w skład sektora dystrybucji energii. Zainteresowanie jest duże i dotyczy wykupu pakietów kontrolnych w sześciu z 15 spółek energetycznych, które mają zostać sprywatyzowane. Zainteresowanie zagranicznych inwestorów będzie zależać od kształtu ustawy regulującej rynek energetyczny, która ma zostać przyjęta przez ukraiński parlament.

**29 czerwca: Spotkanie polskiego wiceministra spraw zagranicznych z ambasadorem Japonii.**

Wiceminister spraw zagranicznych RP Jan Dziędziczak spotkał się z ambasadorem Shigeo Matsutomim w celu omówienia potencjalnych efektów brytyjskiego referendum. Zdaniem Wiceministra Dziędziczaka Polskę i Japonię łączą wspólne wartości co miało swój wyraz w podniesieniu rangi naszych relacji do Partnerstwa Strategicznego w ubiegłym roku. Rozmowy były częścią przygotowań do obchodów rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych.

### **III. SYTUACJA GOSPODARCZA**

**9 czerwca: Japońscy producenci samochodów sprzeciwiają się wykorzystaniu ich wizerunku w kampanii popierającej Brexit.**

Przedstawiciele koncernów Toyota i Nissan zapowiedzieli podjęcie kroków prawnych w związku z wykorzystaniem ich logotypów w kampanii popierającej wyjście Wielkiej Brytanii z UE. Logotypy obu firm zostały umieszczone na ulotkach zachęcających do głosowania za opuszczeniem Unii. Japońskie logotypy znalazły się wśród dużych firm, które zadeklarowały pozostanie w Wielkiej Brytanii niezależnie od wyniku referendum. Przedstawiciele obu koncernów twierdzą, że ich wizerunek oraz zapewnienia o pozostaniu w Wielkiej Brytanii zostały umyślnie wykorzystane jako sygnały poparcia dla opuszczenia Unii, co stoi w sprzeczności z ich oficjalnymi deklaracjami.

**21 czerwca: Dalszy ciąg afery w Mitsubishi Motors.**

Przedstawiciele ministerstwa transportu po przeprowadzeniu niezależnych testów spalania w wybranych modelach Mitsubishi stwierdzili, że zawyżanie wydajności w niektórych z nich dochodziło do 16%. Wyniki te są zgodne z deklaracjami koncernu tuż po ujawnieniu nieprawidłowości, lecz minister transportu Keiichi Ishii stwierdził, że zawyżanie wyników testów spalania do tego stopnia jest "godne pożałowania". Jednocześnie ministerstwo nie nałożyło kolejnych kar na japoński koncern. Firma znajduje się pod ścisłą kontrolą japońskiego rządu. Jej przedstawiciele zgodzili się zapłacić około 960 USD rekompensaty dla każdego właściciela samochodu w Japonii.

## KOMENTARZ

Najważniejsze wydarzenia minionego miesiąca są związane z negatywnym wpływem referendum w Wielkiej Brytanii na japońską gospodarkę. Wśród najgroźniejszych skutków decyzji Brytyjczyków o opuszczeniu UE dla japońskiej gospodarki wymienia się niestabilność na rynkach finansowych, spadek zysków japońskich korporacji, osłabienie eksportu oraz spadek poparcia dla gabinetu premiera Abe. Zdaniem przedstawicieli zagranicznych mediów efekty brytyjskiego referendum mogą być ostatecznym ciosem dla promowanej przez premiera Japonii kampanii "Abenomics". Pomimo tego, że stosunki z Unią Europejską nie zajmują wysokiego miejsca w strukturach japońskiego MSZ, negatywny wpływ referendum na japońską gospodarkę doprowadził do mobilizacji japońskiej dyplomacji. Perspektywa potencjalnego opuszczenia Unii przez wielką Brytanię postawiła pod znakiem zapytania proces finalizacji rozmów o współpracy gospodarczej prowadzonych pomiędzy Japonią a UE. Co ciekawe premier Shinzō Abe postanowił wykorzystać nastroje niepokoju i zagrożenia w kampanii do zbliżających się wyborów do Izby Radców. Tuż po ogłoszeniu wyniku referendum w kampanii prowadzonej przez premiera nastąpił zwrot. Politycy PLD przestrzegają przed oddaniem głosu na rozdrobioną opozycję w sytuacji rosnącej niepewności na rynkach międzynarodowych. Zdaniem ekspertów ten ruch może zapewnić koalicji rządzącej jeszcze większą przewagę w nadchodzących wyborach. Lipcowe wybory do Izby Radców są niezwykle ważne, ponieważ mogą zapewnić koalicji rządzącej większość umożliwiającą rewizję japońskiej konstytucji.

Kolejną ciekawą informacją minionego miesiąca jest decyzja Stanów Zjednoczonych o zniesieniu ograniczeń importowych dla japońskich dostawców technologii zbrojeniowej. Po wprowadzeniu szeregu zmian w japońskiej strategii bezpieczeństwa oraz utworzeniu ministerstwa obrony, japoński rząd zapowiedział rozwój eksportu technologii obronnej na szeroką skalę. Po serii niepowodzeń, których kulminacją była przegrana wartego ponad 40 miliardów USD przetargu na dostawę okrętów podwodnych dla australijskiej marynarki wydawało się, że rządowe plany wejścia na światowy rynek zbrojeń zakończą się niepowodzeniem. Zniesienie ograniczeń eksportowy umożliwi japońskim podwykonawcom na rozwinięcie współpracy z największymi firmami z branży zbrojeniowej takimi jak Lockheed Martin czy Raytheon.



OŚRODEK  
SPRAW  
AZJATYCKICH

# RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI  
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

[www.osa.uni.lodz.pl](http://www.osa.uni.lodz.pl)

